

Grundlagsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om grundläggande utbildning

Till kulturutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om grundläggande utbildning (RP 212/2024 rd): Ärendet har remitterats till grundlagsutskottet för utlåtande till kulturutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Marja Penttilä, undervisnings- och kulturministeriet
- biträdande professor Anu Mutanen
- professor Tuomas Ojanen.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- professor Janne Salminen.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om grundläggande utbildning ändras.

Lagen avses träda i kraft den 1 augusti 2025. Den ändring som gäller utbildningens mål avses träda i kraft den 1 augusti 2026.

I propositionen ingår ett avsnitt om lagförslagets förhållande till grundlagen och lagstiftningsordningen. Regeringen anser att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Regeringen anser att det ändå är önskvärt att grundlagsutskottet lämnar utlåtande i ärendet.

Utlåtande GrUU 6/2025 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

(1) Regeringen föreslår att lagen om grundläggande utbildning ändras. Enligt motiveringen (s. 20) är syftet med propositionen att stärka lärarnas och rektorernas befogenheter att ingripa i användningen av telefoner och andra mobila enheter under arbetsdagen. Syftet med lagändringarna är att stärka och förbättra elevernas förmåga att koncentrera sig på undervisningen och skolans övriga verksamhet. Dessutom stärks rätten till en trygg studiemiljö för alla som deltar i undervisningen.

(2) I motiveringen till lagstiftningsordningen bedöms den föreslagna bestämmelsen om användning av telefoner och andra mobila enheter uttryckligen i förhållande till 10, 12, 15, 16 och 121 § i grundlagen. Med hänsyn till att den föreslagna regleringen enligt motiveringen (s. 48) kan bedömas begränsa de grundläggande fri- och rättigheterna i "viss mån", är motiveringen till den anmärkningsvärt omfattande.

(3) Den föreslagna regleringen, vars syfte är att stärka och förbättra elevernas förmåga att koncentrera sig på undervisningen, handlar enligt utskottet främst om att i enlighet med 22 § i grundlagen se till att de kulturella rättigheter som tryggas i 16 § i grundlagen tillgodoses. Grundlagsutskottet anser att den föreslagna regleringen inte är sådan reglering som begränsar eller ingriper i de grundläggande fri- och rättigheterna. Dessutom anser utskottet att det är klart att en sådan användning av mobila enheter som inte tjänar inläringen eller som inte har att göra med hälso- och sjukvården och som stör undervisningen eller inläringen inte ens omfattas av skyddet för de grundläggande fri- och rättigheterna. Inte heller bestämmelserna om att begränsa användningen av mobila enheter under arbetsdagen annat än på lektionerna är problematiska.

(4) Enligt motiveringen (s. 40—41) hindrar propositionen inte att en elev använder digitala enheter som upprätthåller elevens funktionsförmåga som hjälpmedel för inläringen eller när en elev behöver en telefon eller en mobil enhet på grund av begränsad funktionsförmåga till följd av skada. Enligt motiveringen kan elever med utvecklingsstörning eller talsvårigheter behöva digitala hjälpmedel till exempel för att kommunicera, behandla information i en enklare form eller för verksamhetsstyrning. Synskadade elever behöver telefoner eller andra mobila enheter som hjälpmedel för att röra sig eller se i skolan. Till denna del har man i motiveringen också hänvisat till att handikappade elever och andra elever som behöver särskilt stöd med stöd av 31 § i lagen om grundläggande utbildning har rätt att avgiftsfritt få sådana särskilda hjälpmedel som behövs för att de ska kunna delta i undervisningen.

(5) Grundlagsutskottet påpekar att förhållandet mellan den föreslagna 29 § 4 mom. och 31 § i den gällande lagen om grundläggande utbildning utifrån propositionen förblir rätt oklart. Kulturskottet bör förtydliga den föreslagna regleringen så att elevens rätt att använda digitala enheter som upprätthåller funktionsförmågan tillgodoses på det sätt som konstateras i motiveringen trots det föreslagna förbudet mot användning av telefoner och andra mobila enheter.

(6) Det konstateras i motiveringen (s. 40) att om det är nödvändigt att använda en telefon eller någon annan mobil enhet för elevens personliga hälsovård kan läraren eller rektorn få dessa uppgifter om barnets sjukdom och de åtgärder den kräver av vårdnadshavarna, den specialiserade sjukvården och skolhälsovården. Det framgår inte av propositionen och motiveringen vad denna

Utlåtande GrUU 6/2025 rd

möjlighet skulle grunda sig på. Den föreslagna regleringen bör preciseras, om det inte någon annanstans i lagstiftningen föreskrivs om rätten att få uppgifter.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Grundlagsutskottet föreslår

att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Helsingfors 12.3.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Heikki Vestman saml
vice ordförande Vilhelm Junnila saf
medlem Fatim Diarra gröna
medlem Petri Honkonen cent
medlem Hannu Hoskonen cent
medlem Atte Kaleva saml
medlem Kimmo Kiljunen sd
medlem Johannes Koskinen sd
medlem Jarmo Lindberg saml
medlem Mats Löfström sv
medlem Mira Nieminen saf
medlem Johanna Ojala-Niemelä sd
medlem Karoliina Partanen saml
medlem Onni Rostila saf
medlem Ville Skinnari sd
medlem Johannes Yrttiaho vänst
ersättare Jani Mäkelä saf.

Sekreterare var

utskottsrad Johannes Heikkonen.